Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Zitting 1982–1983

17 263 (R 1200) Wijziging van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden betreffende de verkiezing van de vertegenwoordigende lichamen

Nr. 7

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1981–1982

MEMORIE VAN ANTWOORD
Ontvangen 1 oktober 1982

Naar aanleiding van een vraag van de leden van de C.D.A.-fractie merken wij op dat de grondwetsherziening geen andere wijziging van het Statuut dan de onderhavige noodzakelijk maakt. Wel zal te gelegener tijd met de regering van de Nederlandse Antillen worden bezien of een aanpassing van het tweede lid van artikel 24 van het Statuut opportuun is. Daarin wordt bepaald dat, ingeval een internationale overeenkomst de goedkeuring van de Staten-Generaal behoeft, de Gevolmachtigde Minister binnen de *door de Grondwet* gestelde termijn de wens te kennen kan geven, dat de overeenkomst aan de uitspraak van de Staten-Generaal zal worden onderworpen.

Anders dan de huidige Grondwet in artikel 61 doet, zal de herziene Grondwet niet zelf meer deze termijn noemen, maar laat zij dit aan de wetgever over (artikel 5.2.1, tweede lid). Het tweede lid van additioneel artikel A 5.2.1 bepaalt dat zolang artikel 24 van het Statuut naar de tekst van 1975 geldt, ten aanzien van overeenkomsten welke de Nederlandse Antillen raken voor wat de stilzwijgende goedkeuring betreft het bepaalde in de artikelen 61 en 64 van de Grondwet naar de tekst van 1972 van kracht blijft.

Het lijkt ons juist bij de voorbereiding van de in artikel 5.2.1 voorgeschreven wet te bezien of in artikel 24 van het Statuut de woorden «door de Grondwet» vervangen moeten worden door «krachtens de Grondwet» dan wel of ter zake niets wordt gewijzigd en additioneel artikel A 5.2.1 zijn gelding blijft behouden.

De leden van de fractie van de P.v.d.A., die tot onze voldoening konden instemmen met de strekking van het wetsontwerp, hadden een aantal vragen over de tekst daarvan.

In de eerste plaats vroegen deze leden zich af of het zinvol is om een door Nederland gewenste wijziging van het Statuut op een zodanige wijze te formuleren dat het nieuwe tweede lid van artikel 46 op beide landen van het Koninkrijk van toepassing kan zijn en of het niet juister zou zijn te spreken over «elk van beide landen».

Wij beantwoorden deze laatste vraag ontkennend, omdat ook in de door de leden van de fractie van de P.v.d.A. voorgestelde redactie het tweede lid zowel op Nederland als op de Nederlandse Antillen van toepassing kan zijn. Wij zien niet hoe de redactie van deze leden zich in dit opzicht onder-

scheidt van de onze. Indien men de indruk zou willen wegnemen dat de voorgestelde bepaling op beide landen van toepassing zou kunnen zijn, dan zou men in het voorgestelde tweede lid moeten bepalen dat Nederland het actief kiesrecht voor zijn vertegenwoordigende lichamen aan Nederlanders die geen ingezetenen zijn, kan verlenen, alsmede het actief en passief kiesrecht aan niet-Nederlandse ingezetenen. Een dergelijke redactie neemt de indruk weg dat deze bepaling van toepassing zou kunnen zijn op de Nederlandse Antillen. Zij ontneemt dan ook tegelijkertijd die bevoegdheid aan dat land. Het lijkt ons geen goede zaak dat te bepalen. Voor de goede orde herinneren wij eraan dat het voorgestelde artikel met opzet zodanig is geformuleerd dat de landen in dit opzicht vrij zijn.

De regering van de Nederlandse Antillen, met wie vanaf een vroegtijdig stadium overleg over de voorgestelde bepaling is gevoerd, heeft nimmer te kennen gegeven wat dit betreft een andere redactie voor te staan.

In de tweede plaats wilden deze leden weten waarom de nieuwe artikelen 3.1.5 en 7.7 van de Grondwet in één tweede lid, bestaande uit één zin, werden samengevoegd. Door deze samenvoeging wordt, aldus de leden van de P.v.d.A.-fractie, de indruk gewekt dat de aan de kiesgerechtigden te stellen vereisten zowel voor het actief kiesrecht voor Nederlanders-niet-ingezetenen als voor niet-Nederlandse ingezetenen in acht dienen te worden genomen. Naar hun oordeel zou dit in strijd zijn met de bedoeling van de grondwetgever. Zij stelden daarom voor het voorgestelde tweede lid in twee leden te splitsen.

Dit voorstel – zien wij het goed – komt hierop neer dat de voorwaarde dat de verschillende categorieën van mogelijke kiesgerechtigden moeten voldoen aan de vereisten die gelden voor Nederlanders die tevens ingezetenen zijn, niet meer wordt voorgeschreven voor Nederlanders-niet-ingezetenen maar alleen voor niet-Nederlandse ingezetenen. Wij zouden dit voorstel niet willen volgen. Wij zijn namelijk van mening dat Nederlandse niet-ingezetenen voor de uitoefening van het actief kiesrecht aan dezelfde vereisten dienen te voldoen als Nederlanders die ingezetenen van het betrokken land zijn. Het lijkt ons eveneens juist dat het Statuut zelf dit voorschrijft (zie ook de memorie van toelichting bij het onderhavige ontwerp, blz. 4 eerste onvolledige alinea). Een en ander is in overeenstemming met de bedoelingen van de grondwetgever en de opzet van de herziene Grondwet. Wanneer de voorwaarde wordt gesteld dat de bedoelde categorieën van kiesgerechtigden moeten voldoen aan de vereisten die gelden voor Nederlanders die tevens ingezetenen zijn, dan gaat het om de in de Grondwet te stellen vereisten voor de uitoefening van het actief en het passief kiesrecht. In artikel 7.7 van de herziene Grondwet, waar aan de wetgever de mogelijkheid wordt gegeven het actief en het passief kiesrecht voor de gemeenteraad aan niet-Nederlandse ingezetenen te verlenen, is de evengenoemde clausulering nodig omdat anders bij wet afgeweken zou kunnen worden van de vereisten die ingevolge artikel 7.6 voor Nederlandse ingezetenen gelden.

Artikel 7.7 schept de mogelijkheid van het in artikel 7.6 neergelegde vereiste van het Nederlanderschap af te zien.

Artikel 3.1.5 van de herziene Grondwet bevat de genoemde clausulering niet omdat dit artikel zelf de vereisten voor de uitoefening van het actief kiesrecht bevat en betrekking heeft zowel op Nederlanders die ingezetenen zijn als op Nederlanders die geen ingezetenen zijn. De Grondwet stelt voor allen dezelfde vereisten voor de uitoefening van het actief kiesrecht. Aangezien de Grondwet niet meer uitgaat van het vereiste van het ingezetenschap is een clausulering, zoals deze is opgenomen in artikel 7.7, zinledig.

Omdat het Statuut in principe wel uitgaat van de vereisten van het Nederlanderschap en het ingezetenschap, dient het voorgestelde tweede lid van artikel 46 te bepalen dat zowel eventuele kiesgerechtigde Nederlanders-niet-ingezetenen als niet-Nederlandse ingezetenen tenminste moeten voldoen aan de vereisten welke gelden voor Nederlandse ingezetenen. Het

gaat hier derhalve om een voorschrift dat de herziene Grondwet eveneens stelt (artikel 7.7) dan wel in de desbetreffende bepaling heeft verwerkt (artikel 3.1.5). Het komt er dus op neer dat het Statuut, naar ons oordeel terecht, uitsluit dat een toekomstige grondwetgever daarin verandering brengt.

Wij hebben kennis genomen van de opmerkingen van de leden van de fractie van D'66 en menen hieruit te mogen concluderen dat zij met dit ontwerp van Rijkswet kunnen instemmen.

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken,
A. A. M. van Agt

De Minister voor Nederlands-Antilliaanse Zaken,
J. de Koning

De Minister van Binnenlandse Zaken,
M. G. Rood